

AUDYT KRAJOBRAZOWY WOJEWÓDZTWA ŚLĄSKIEGO

KRAJOBRAZ PRIORYTETOWY

CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Nazwa krajobrazu: Olsztyn - zamek

Kod krajobrazu: 24-341.31-015

Położenie administracyjne: Gmina Olsztyn, Powiat częstochowski

Katowice, Warszawa
2025

Projekt realizowany na zlecenie
Województwa Śląskiego
(Umowa CRU WSL nr 1462/GN/2021)

Wykonawca prac:

Konsorcjum w składzie

Narodowa Fundacja Ochrony Środowiska
(Lider Konsorcjum)

UNIwersytet ŚLĄSKI
W KATOWICACH

Uniwersytet Śląski w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

SZKOŁA GŁÓWNA
GOSPODARSTWA
WIEJSKIEGO

Szkoła Główna Gospodarstwa Wiejskiego w Warszawie
(Partner Konsorcjum)

Akademia Śląska (dawniej Wyższa Szkoła Techniczna)
w Katowicach
(Partner Konsorcjum)

Kierownik naukowy Audytu:

dr hab. Urszula Myga-Piątek, prof. UŚ – Uniwersytet Śląski w Katowicach

fot. okładka:

Wzgórze zamkowe Olsztyn, Ruiny Zamku w Olsztynie. (fot. Jerzy Nita)

1 METRYCZKA OGÓLNA KRAJOBRAZU

Nazwa Krajobrazu	Olsztyn - zamek
ID	954
Kod krajobrazu	24-341.31-015
Typ, podtyp krajobrazu	4d - Bezleśne skałki i murawy naskalne
Typ rzeźby terenu*	D - Krajobrazy wzgórzowe
Kod mezoregionu*	341.31
Nazwa mezoregionu*	Wyżyna Częstochowska
Typ krajobrazu naturalnego*	Wyżyn i niskich gór
Nazwa krajobrazu naturalnego*	Węglanowe i gipsowe - erozyjne: zwartych masywów ze skałkami
Kod podokręgu geobotanicznego*	C.4.1.a
Nazwa podokręgu geobotanicznego*	Ogrodzeniecko-Mstowski
Typ krajobrazu roślinności potencjalnej*	30; 47
Nazwa krajobrazu roślinności potencjalnej*	Żyzna buczyna sudecka, forma podgórska; Kontynentalne bory mieszane sosnowo-dębowe
Kod regionu historyczno-kulturowego*	II.A.25
Nazwa regionu historyczno-kulturowego*	Jura Krakowsko-Częstochowska – część środkowa
Położenie administracyjne	Gmina Olsztyn, Powiat częstochowski
Powierzchnia (ha)	224,63

*podano dla jednostki dominującej

2 CHARAKTERYSTYKA KRAJOBRAZU

Krajobraz priorytetowy - bezleśne skałki i murawy naskalne okolic na wschód od Olsztyna. Krajobraz wzgórzowy, złożony jest z siedmiu zespołów skałkowych. Na południu zespół: Góry Biakło (Brodło), Góra Lipówki, Góra Cegielnia, Wzgórza Zamkowe, Góra Statkowa, Góra Ostra Górka, Góra Skałki Duże i Małe. Ponadto występują tu pozostałości rozebranej wskutek eksploatacji Góry Kielniki, w tym kamieniołom Kielniki.

Krajobraz wskazany jako priorytetowy w wyniku:

- zastosowania algorytmu w zakresie kryterium reprezentatywności, ze względu na występowanie zestawu cech charakterystycznych i właściwych dla modelowego, klasycznego wzorca danego podtypu;
- zastosowania algorytmu z kryterium unikatowości ze względu na unikatowość podtypu;
- oceny eksperckiej z kryterium ważności ze względu na występowanie unikatowych formacji krasu oraz monumentalne ruiny Zamku średniowiecznego oraz z uwagi na to, że jako całość krajobraz stanowi unikatowy już przykład klasycznych cech krajobrazu tzw. Jury Polskiej; o przewadze wartości przyrodniczych, harmonijne skomponowanie oraz odtwarzanej tradycji wypasu owiec. Dodatkowo wskazuje się na wysokie walory fizjonomiczne krajobrazu - malowniczość, harmonię i wzniosłość krajobrazu.

3 WALORY KRAJOBRAZOWE

Walory przyrodnicze

Jest to obszar bardzo interesującego aktywnego krasu (formy i procesy) oraz muraw naskalnych zachowanych na dużych powierzchniach. Część południową stanowią formacje ostańcowe Biakło i Lipówki, część środkową - nieco zdegradowane formy ostańcowe wraz z ruinami zamku, część północną - murawy z mocno zdegradowanymi formami resztek ostańców (w tym pozostałości wapiennika). Obszar Natura 2000 Ostoja Olsztyńsko-Mirowska PLH240015. W jednostce znajdują się liczne formy krasu naskalnego oraz schroniska skalne, nisze skalne, formy krasu naskalnego. Interesującym obiektem geologicznym jest nieczynny kamieniołom Kielniki. W skałach są dwie jaskinie: Magazyn i Jaskinia w Kielnikach. Góra Lipówki znana jest z zakwitającego tu wiosną łąnowo zawilca wielkokwiatowego i żółto kwitnącego szczodrzeńca rozesłanego. Gatunkami naskalnymi są m.in.: fiołek skalny i orlik pospolity, a na szczycie wzgórza przetacznik pagórkowy.

Walory kulturowe

Kluczowym obiektem i wyznacznikiem jednostki są ruiny zamku Olsztyn. Należy on do najlepiej rozpoznawalnych warowni jurajskich. Dominuje tutaj cylindryczna, wysoka na 35 metrów wieża zamkowa, zbudowana z białego wapienia, a nadbudowana z brunatnej cegły. Zamek w Olsztynie posadowiono na skałach już w drugiej połowie XIII wieku. Od połowy XVII wieku zaczął on popadać w ruinę. Obecnie stał się atrakcją turystyczną. Przez obszar przebiegają szlaki kulturowe: Szlak Maryjny i Dróżki św. Idziego.

Fizjonomia krajobrazu

Krajobraz otwarty o bardzo urozmaiconej rzeźbie wzgórzowej z licznymi kulminacjami zakończonymi ostańcowymi formami skalnymi (dominanty krajobrazu), stanowiącymi jednocześnie doskonałe punkty widokowe oraz ciągi widokowe i obszary ekspozycji czynnej, w szczególności na i z Góry Biakło oraz Wzgórza Zamkowego. Jednostka stanowi bardzo malowniczy i zharmonizowany układ krajobrazowy, liczne dalekie otwarcia widokowe. Krajobraz bardzo malowniczy, harmonijny i wzniosły. Przez obszar przebiegają szlaki turystyczne: czerwony Szlak Orlich Gniazd, żółty Szlak Olsztyński i czarny Szlak im. Barbary Rychlik.

4 DOKUMENTACJA FOTOGRAFICZNA

ZDJĘCIE NR 1

Góra Biakło. Atrakcyjny punkt widokowy (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 2

Wzgórze zamkowe Olsztyn, Ruiny Zamku w Olsztynie. Niezwykły punkt widokowy (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 3

Wzgórze zamkowe Olsztyn, Ruiny Zamku w Olsztynie. (fot. Jerzy Nita)

ZDJĘCIE NR 4

Krajobraz bezleśnych skałek i muraw naskalnych Jury Krakowsko-Częstochowskiej (fot. Jakub Botwina)

5 DOKUMENTACJA KARTOGRAFICZNA

POŁOŻENIE KRAJOBRAZU PRIORYTETOWEGO

